

VÄLITYÖMARKKINOIDEN MÄÄRITTELYSTÄ JA KÄSITTEISTÖSTÄ

1. VÄLITYÖMARKKINAT ANALYYSIN KOHTEENA

Välityömarkkinat voidaan liittää laajempaan eurooppalaiseen keskusteluun niin sanottujen siirtymien työmarkkinoista ja joustoturvasta. Siirtymien työmarkkinat (Transitional Labour Markets) nousivat ensimmäisen kerran keskusteluun 1990-luvun alkupuolella sekä joustavuutta ja turvallisuutta samanaikaisesti korostava joustoturva 2000-luvun vaihteessa. Joustoturvan juuret paalutettiin vuosien 2000 ja 2004 Lissabonin strategioissa¹ sekä ennen muuta Hollannin entisen pääministerin Wim Kokin johtaman asiantuntijatyöryhmän työllisyyspolitiikan linjauksia käsittelevässä raportissa.² Jouston ja turvan yhdistelmiä on useita. Suomessa tunnetuimpia lienevät Tanskan, Ruotsin ja Hollannin mallit. EU-maiden erilaiset mallit kytkeytyvät aina jokaisessa jäsenvaltiossa hallitsevassa asemassa oleviin politiikkaregiimeihin.

Välityömarkkinoilla tarkoitetaan työ- ja elinkeinoministeriön käyttämän määritelmän mukaan yleisesti ”*työskentelymahdollisuuksia sekä työllistymistä edistäviä ja työssä selviytymistä tukevia palveluja, joita tarjotaan avoimille työmarkkinoille sijoittumisessa eri syistä vaikeuksia kohdanneille työnhakijoille*” Välityömarkkinat tulivat käsitteellisesti suomalaiseen keskusteluun varsinkin TUPO II-työryhmän työskentelyn (2005-2006) ja loppuraportin julkistamisen jälkeen (2006). Kolmikantaisen työryhmän työ heijasti työmarkkinajärjestöjen ja valtion näkemystä työmarkkinoiden muutoksesta 2000-luvulla, jolloin ajattelutavan keskiössä oli työttömien virrasta ja rakenteesta sekä työvoimapalvelujen kokonaisuudesta lähtevä toiminnallinen kokonaisuus.³ Välityömarkkinoiden kehittämiseen liittyvä toiminnasta tuli yksi sittemmin valtakunnallisen ESR:n kehittämisohjelman teemoista ohjelmakaudelle 2007-2013.⁴

Välityömarkkinoiden kehittämisessä yhdistyy eurooppalainen, kansallinen, sektorikohtainen, alueellinen ja paikallinen taso. Seuraavaan kuvioon on kerätty välityömarkkinoiden kehittämisen taustan viitekehys.

¹ Lissabonin strategiat 2000 ja 2004

² Kok W. 2004. Jobs, Jobs, Jobs – Creating More Employment Task Force Chaired by Wim Kok. Office for Official Publications of the European Communities

³ Väyliä työhön. TUPO 2 –työryhmän mietintö 2006. Työhallinnon julkaisuja 361. Työministeriö. Helsinki

⁴ Kt. enemmän kehittämisohjelmien luonteesta ja sisällöistä

http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/tiedostot/lehdet/esr_teambulletiini.pdf

Kuvio xx. Väilyömarkkinoiden kehittämisen viitekehys eri tasoilla

Väilyömarkkinoiden –ja yleisesti kolmannen sektorin- kehittämiseen liittyy em. lähtökohdista kolme kriittistä kysymystä:

1. Onko väilyömarkkinat perusteltu ja riittävän laaja käsite kuvaamaan työmarkkinoilla käynnissä olevaa muutosdynamiikkaa vai olisiko perusteita puhua laajemmin ja moniulotteisemmin esimerkiksi siirtymämarkkinoista Mikä on kolmannen sektorin rooli tässä muutoksessa?
2. Toimivatko väilyömarkkinat nykyisin ponnahduslautoina avoimille työmarkkinoille? Miten avoimille työmarkkinoille siirrytään kolmannelta sektorilta?
3. Ovatko väilyömarkkinat ja kolmas sektori rakenteensa osalta avoin vai suljettu järjestelmä?

Ensimmäisen kysymyksen osalta keskeinen kysymys liittyy väilyömarkkinat –käsitteen käyttökelpoisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen. Väilyömarkkinat ovat suomalaisessa kontekstissa paljon suppeampi kokonaisuus kuin se ymmärretään usean muun EU-maan toimintapolitiikassa. Suomessa korostuu toiminnallisesti työttömyyslähtöinen ja hallinnollisesti ongelmakeskeinen työhallinnon näkökulma.⁵ Tämä on johtanut siihen, että väilyömarkkinat ovat luonteeltaan enemmän poissulkeva, kontrolloiva ja suljettu järjestelmä kuin reaktiivinen, mahdollistava ja uutta luova järjestelmä. Eurooppalaisessa kehityksessä taas väilyömarkkinoiden keskeisenä tavoitteena on työmarkkinoiden proaktiivisuuden, joustavuuden, sosiaalisen turvallisuuden ja yksilöiden työllistämismahdollisuuksien lisääminen korostamalla työmarkkinoiden siirtymävaiheita tai siirtymiä. Näin ollen väilyömarkkinat on käsitteenä riittämätön kuvaamaan työmarkkinoilla tapahtuvaa muutosdynamiikkaa.⁶

Toista kysymystä voidaan lähestyä vaikuttavuuden ja työvoiman saatavuuden näkökulmasta. Kolmannen sektorin toimenpiteiden vaikuttavuus on jäänyt erittäin alhaiseksi. Avoimille työmarkkinoille sijoittuneiden osuus on erittäin alhainen toimenpiteiden päättymisen jälkeen, kuten tulee hyvin esiin myöhemmin tässä raportissa. Työvoiman saatavuuden näkökulmasta keskeinen haaste liittyy ns. osatyökykyisten työllistämisen mahdollisuuksien lisäämiseen. Tämä liittyy hallitusohjelman linjausten mukaisesti mm. kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työelämään osallistumisen kynnyksen alentamiseen laajentamalla työkykykäsitystä nykyiseen verrattuna.⁷ Ponnahduslauta –teorian näkökulmasta on ongelmallista, että työllistymisessään erityistä tukea tarvitsevat vajaakuntoiset, pitkäaikaistyöttömät, nuoret ja muut erityisryhmät eivät muodosta yhtenäistä ryhmää, vaan vaativat yksilöllisesti räätälöityjä ratkaisuja ja toimenpiteitä.⁸

Kolmas kysymys liittyy siihen, että väilyömarkkinoiden ydintä hallitsee rakenteellisena ja kirjoittamattomana piirteenä ensisijaisesti työvoimapolitiittiset toimenpiteet ja toissijaisesti sille alisteiset sosiaalipoliittiset toimenpiteet. Tämä lähtökohta on perua rakennetyöttömyyden ja rakenteellisen työttömyyden purkuun perustuvalta pitkäaikaiselta toimintapolitiikalta, joissa yksilön työllistämiseen tähtääviä ratkaisuja on haettu toimenpidekeskeisesti kuntouttavan ja toimintakykyä parantavan lähestymiskulman sijaan.

Poissulkevasta, suppeasta ja rajoittavasta ”työhallintokeskeisestä” väilyömarkkina –ajattelumallista pitäisi jatkossa kyetä siirtymään *kokonaisvaltaisempaan väilyömarkkinapolitiikkaan*. Tämä tarkoittaa työ-, koulutus-, sosiaali- ja elinkeinopoliittisten toimenpiteiden suunnitelmallista yhteenkytkemistä. Tällöin painopiste olisi ongelmakeskeisten toimenpiteiden tukemisen sijaan työmarkkinoilla tapahtuvien siirtymien tukemisessa ja kannustamisessa. Samaan kokonaisvaltaiseen ajatteluun kytkeytyvät veropolitiikkaan liittyvät ratkaisut, joita on pyritty taloudellisten kannusteiden osalta ratkaisemaan muun muassa sosiaaliturvauudistusta valmistelevalle SATA-komiteassa. Kokonaisvaltaisessa väilyömarkkinapolitiikassa pystyttäisiin paremmin vastaamaan samanaikaisesti aktiivisen työvoima- ja sosiaalipoliittikan haasteisiin nykyisen lohkoutumisen sijaan. Tämä haaste korostuu erityisesti kolmannen sektorin kehittämisessä.

⁵ Suikkanen A 2008a. Selvitystyö väilyömarkkinoista. SATA –komitean julkaisu. . .

⁶ Suikkanen A. 2008b. Väilyömarkkinoista muutoksen ja mahdollisuuksien markkinat. Kyvyt käyttöön –julkaisu.

⁷ Vuorela M. 2008. Työtä haluaville uusia mahdollisuuksia työhön. Työ- ja elinkeinoministeriö 10.3.2008

⁸ Ahola-Anttonen P. 2007. Esiselvitys Kainuun rakenteellisen työttömyyden vähentämiseksi.

1.1 ESR:n kehittämisohjelman tavoitteet ja hankkeet

Välityömarkkinat kehittämisohjelmaa toteutetaan ESR:n toimintalinjassa 2. Toimintalinjan keskeisenä tavoitteena on alentaa rakenteellista työttömyyttä, jolloin toimenpiteitä suunnataan erityisesti pitkittyneen työttömyyden ja sen seurausvaikutusten lievittämiseen. Kolmannen sektorin rooli on keskeinen toimintalinjan toimeenpanossa.

Kehittämisohjelman keskeinen tehtävä on täydentää kansallisen työ-, elinkeino-, koulutus- ja sosiaalipolitiikan toteuttamista. Yleiset tavoitteet liittyvät kahden hallinnonalan (TEM ja STM) keskeisiin toimintaa ohjaaviin strategioihin, joiden taustalla on hallitusohjelman ja sen politiikkaohjelmien keskeiset linjaukset. Tavoitteet liittyvät välityömarkkinoiden osalta mm. työnhakija-asiakkaiden palvelutarpeesta lähtevien yksilöllisten palveluiden kehittämiseen, palkkatuetun työn ja ammatillisen työvoimakoulutuksen yhdistävään malliin, työpoolimallien kehittämiseen ja levittämiseen, yritysysteistyön lisäämiseen, kolmannen sektorin roolin selkiyttämiseen ja sosiaalisten yritysten määrän lisäämiseen.

Työvoimapolitiikan tärkein tehtävä on tiivistettynä varmistaa osaavan työvoiman saatavuus ja työmarkkinoiden toimivuus rakennemuutoksissa ja niukkenevien työvoimavarojen tilanteessa.

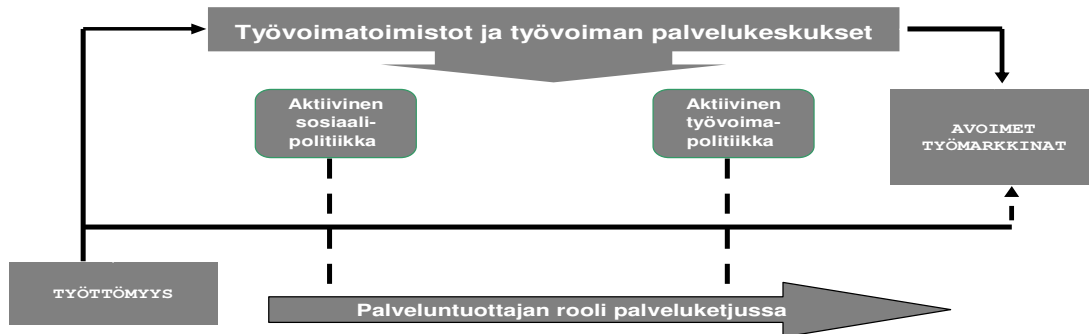
Kolmannen sektorin tärkein tehtävä on näin ollen tarjota nykyistä useammalle siirtymätyöpaikkoja avoimille työmarkkinoille ja lisätä toimenpiteiden vaikuttavuutta. Kolmannen sektorin kehittäminen ollut tähän saakka pitkälti yksittäisten ja määräaikaisten paikallisen hankkeiden varassa, jolloin vaikuttavuus on osittain tämänkin vuoksi ollut heikkoa.

Valtakunnallisen kehittämisohjelman vaikuttavuustavoitteen saavuttaminen edellyttää toimenpiteen kohteena olevilta asiakkailta, viranomaisverkostolta ja välityömarkkinoilla toimivilta palveluntuottajilta kaikilla tasoilla tavoitteiden selkiennyttämistä, tehokkuutta ja vaikuttavuuden lisäämistä.

Valtakunnallisessa kehittämisohjelmassa välityömarkkinat jaetaan hallinnollisesti ja toiminnallisesti kahteen luokkaan: siirtymätyömarkkinoihin (aktiivinen työvoimapolitiikka) ja välittäviin työmarkkinoihin (aktiivinen sosiaalipolitiikka), joista edellisestä on vastuussa TEM ja jälkimmäisestä STM. Ratkaisua on jossain määrin kritisoitu siitä, että jaottelu korostaa hallintolähtöisyyttä toiminnallisuuden sijaan.⁹

Seuraavassa kuviossa on kuvattu karkeasti jaottelua kolmannen sektorin palveluntuottajan näkökulmasta.

⁹ Jolkkonen A. ja Roivas S. 2008. Välityömarkkinoiden laajuus ja kehittämistarve Pohjois-Karjalassa. Raportteja 2. Karjalan tutkimuslaitos. Joensuun yliopisto. Joensuu

Kuvio xx. Väilyömarkkinoiden karkea jaottelu palveluntuottajan näkökulmasta

ESR:n valtakunnalliseen kehittämisohjelmaan pääseminen edellytti hankkeilta vähintään yhden kriteerin täyttämistä seuraavasta luettelosta:

- Väilyömarkkinoiden suunnitelmallinen kehittäminen ja koordinointi
- Yritys- ja työnantajayhteistyön lisääminen
- Kolmannen sektorin alueellisen roolin ja työnjaon selkiyttäminen ja
- Asiakkaiden ammatillisen osaamisen kehittäminen yhdistämällä koulutukseen ja palkkatukeen liittyviä toimenpiteitä

Käytännössä useat hankkeet ovat täyttäneet enemmän kuin yhden valintakriteerin. Vuoden 2009 alkuun mennessä kehittämisohjelmassa on käynnistynyt yhteensä 25 ESR-hanketta eri TE-keskusten alueella.¹⁰

Kolmannen sektorin alueellisen roolin ja työnjaon selkiyttäminen on sisällytetty usean hankkeen keskeisten tavoitteiden joukkoon. Lisäksi joukossa on sellaisia hankkeita, jotka keskittyvät vain ja ainoastaan kolmannen sektorin rooliin alueellisilla väilyömarkkinoilla. TE-keskusten koordinaatiohankkeissa kolmannen sektorin rooli on keskeinen laajemmassa alueellisiin palveluntuottajiin liittyvässä koulutus- ja kehittämistoiminnassa. Olemme keränneet käynnistyneet hankkeet yhteen seuraavaan asetelmaan.

¹⁰ EURA 2007 –järjestelmän raporttitiedot 30.1.2009

Asetelma xx. Väilyömarkkinoiden valtakunnallisessa kehittämissohjelmassa käynnistyneet ESR-hankkeet

Koodi	Projektin nimi	Toteuttajan nimi	Julkinen rahoitus
S10038	Oulun seudun väilyömarkkinat -toteutus ja toimeenpanovaihe	Oulun kaupunki	542 310
S10042	MINFO - Maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksen ja neuvonnan kehittäminen Kaakkois-Suomessa	Kotkan kaupunki	612 000
S10144	Kaakkois-Suomen väilyömarkkinoiden kehittäminen	Parik-säätiö	1 222 221
S10158	F Y Y R A - väilyömarkkinat haltuun Varsinais-Suomessa	Varsinais-Suomen TE-keskus	3 182 400
S10246	Väilyömarkkinoiden kehittäminen	Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus	469 500
S10264	Vireä kolmas sektori	Haukiputaan kunta/ Perusturvapalvelut	486 240
S10271	RÄTY- räätälöityä työvoimaa yrityksiin	Ouluseutu Yrityspalvelut	567 963
S10309	Työvalmennuksesta ja verkostosta voimaa vaikeasti työllistyvien työnhakijoiden työllistymiseen, SihtiPilotti	Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö, Kuntoutuksen erityispalvelut, diakonian ja sosiaalityön yksikkö	112 144
S10344	KieSi-työpartio - työvalmennuksen kehittämishanke	Hämeenlinnan Seudun Työvalmennussäätiö Luotsi	345 730
S10421	Välittäjä-hanke	Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	974 000
S10442	Väilyömarkkinat I	Työ- ja elinkeinoministeriö	1 994 609
S10457	KEVÄT - Väilyömarkkinoiden kehittäminen Keski-Suomessa	Jyväskylän ammattikorkeakoulu Oy	485 000
S10506	Suunto -projekti	Lapin TE-keskus	2 196 600
S10514	VÄLKKY	Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskus	1 031 800
S10541	Vihreä sohva	Päijät-Hämeen koulutuskonserni/Tuoterengas/Patina	450 027
S10587	Välke-projekti - Väilyömarkkinoiden kehittäminen Tampereella TYÖHALLINNON OSIO	Tampereen työvoimatoimisto	231 150
S10623	TRAPPAN - Portaittain töihin väilyömarkkinoiden kautta	Kokkotyö-säätiö	913 584
S10625	TRAPPAN - TEMPUT	Pohjanmaan TE- keskus	0
S10692	ASKEL - askelia kohti työelämää	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL (entinen Stakes, 1.1.2009 alkaen THL)	868 848
S10713	Pro-Paja	Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä/Edupoli	450 569
S10717	KOPA-projekti	Asumispalvelusäätiö ASPA	366 551
S10719	Way	Hyvinkään kaupunki	945 713
S10721	Vantaan Tarmo - Työpajatoimintaa ja motivaatiota	Vantaan kaupunki, Vapaa-ajan ja asukaspalvelujen tulosityksikkö	904 761
S10745	Väilyömarkkinoiden kehittämishanke Välke	Hämeen TE-keskus, työvoimaosasto	476 400
S10765	Amipaja	Ami-säätiö	1 262 836

Lähde: EURA 2007

Väilyömarkkinoiden kehittämissohjelmassa on kyse mittavasta taloudellisesta panoksesta. Teemaohjelman hankkeet muodostavat noin 21 miljoonan euron hankekokonaisuuden julkisen rahoituksen (EU:n ja valtion osuus) osalta. Hankkeiden toteutus jakautuu tosin usealle vuodelle. Hankkeiden keskikoko on 844 000 euroa. TE-keskusten itse toteuttamien hankkeiden keskikoko on lähes kaksi kertaa keskiarvoa suurempi.

Hankkeen rahoittajaviranomaisina toimivat ministeriöiden koordinaatiohankkeita lukuun ottamatta alueelliset TE-keskukset. Joukossa on seitsemän TE-keskuksen tai TE-toimiston itse hallinnoimaa hanketta, kahdeksan kunnan, kuntayhtymän tai kunnan osakkuusyhteisön hallinnoimaa hanketta, seitsemän säätiön ja yksi yhdistyksen, osakeyhtiön tai ministeriön hallinnoimaa hanke.

Käynnissä olevat hankkeet on mahdollista jäsentää väilyömarkkinoiden kehittämisen näkökulmasta kolmeen eri pääluokkaan: koordinaatiopainotteiset, seutupainotteiset ja toimenpidepainotteiset. Kolmannen sektorin kehittäminen korostuu toimenpiteissä kaikissa em. hanketyypeissä. Hankkeiden toteuttamat toimenpiteet ovat kuitenkin limittäisiä ja päällekkäisiä eri luokkien kanssa: esimerkiksi koordinaatiopainotteisissa hankkeissa toteutetaan samanaikaisesti useita eri toimintoja, kuten koulutetaan ja kehitetään niin

välityömarkkinoilla toimivia kolmannen sektorin palvelutuottajia kuin ohjausroolissa toimivia viranomaisia, järjestetään niin kehittämis- kuin työvoimapoliittisia toimenpiteitä, koordinoidaan eri rahoitusvälineiden ja toimenpiteiden käyttöä, tuoteistetaan ja mallinnetaan palveluita sekä tuotteita jne.

TE-keskusten hankkeet ovat tyypillisesti niin sanottuja *kehittämis- ja koordinaatiohankkeita*, jolloin ne vastaavat oman TE-keskusalueensa välityömarkkinatoimijoiden ohjauksesta, neuvonnasta, koulutuksesta, kehittämisestä jne. sekä toimintojen ja toimenpiteiden suunnitelmallisesta alueellisesta koordinoinnista. Tavoitteena on määrärahojen tehokas käyttäminen ja vaikuttavuuden lisääminen. Kehittämistoimenpiteiden taustana ovat alueelliset välityömarkkinasuunnitelmat.

Seutupainotteisissa hankkeissa eli kuntien, kuntayhtymien ja osakkuusyhteisöjen hankkeissa korostuu keskimääräistä enemmän paikalliseen tai seudulliseen välityömarkkinoiden kehittämiseen liittyvät toimenpiteet. Painopiste on esimerkiksi yritysyritystyön järjestämisessä, kolmannen sektorin kehittämisessä, työpajatoiminnassa, sosiaalisessa yritystoiminnassa, työvalmennuspalveluiden tarjoamisessa jne.

Säätiöiden, yhdistysten ja muiden kolmannen sektorin *toimenpidepainotteisissa hankkeissa* korostuvat yhtäältä alueelliseen koordinointiin ja kehittämiseen ja toisaalta työvalmennukseen, työpajatoimintaan tms. konkreettisten toimenpiteiden järjestämiseen liittyvät toimenpiteet. Osa TE-keskuksista on esimerkiksi ”ulkoistanut” alueellisen kehittämis- ja koordinaatio toiminnan alueellisesta vahvalle kolmannen sektorin toimijalle tai osakeyhtiölle.

Kehittämisohjelman hankkeilta on, kuten todettua, löydettävissä useita yhteisiä piirteitä. Kohderyhminä ovat pääsääntöisesti joko välittömästi tai välillisesti pitkäaikaistyöttömät ja vaikeasti työllistyvät, välityömarkkinoilla toimivat palveluntuottajat, työvoiman palvelukeskukset, TE-toimistot, rekrytointitarvetta omaavat yritykset, kunnat ja kuntayhtymät ja kolmannen sektorin toimijat. Kohderyhmiin liittyvät painotukset ovat taas riippuvaisia yksittäisen hankkeen määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä toteutettavista toimenpiteistä.

Hankkeiden keskeiset toimenpiteet liittyvät keskimääräistä useammin sellaisten uusien toimintatapojen ja toimintamallien kehittämiseen, joilla pyritään parantamaan välityömarkkinoiden vaikuttavuutta. Toimenpiteissä korostuu erityisesti yritys- ja työnantajayhteistyön kehittäminen sekä välityömarkkinoilla toimivien palveluntuottajien määrätietoinen ja kokonaisvaltainen kehittäminen. Hankkeet ovat panostaneet lisäksi merkittävästi alueelliseen ja kansalliseen verkostoitumiseen, alueellisen välityömarkkinat –konseptin kehittämiseen ja oikea-aikaisten työvalmennuspalveluiden tarjoamiseen.

Kehittämisohjelmaan kuuluvissa ESR-hankkeissa korostuu rakennerahaston perusvaatimukset tuote- ja menetelmäkehityksen osalta. Seuraavaan asetelmaan on ryhmitelty hankkeissa kehitettäviä uusia tuotteita.

Koulutus ja työvalmennus	Yritys- ja työnantajayhteistyö	Mallit ja menetelmät
<i>Yksilölliset palvelupolut hiöasiakkaille</i>	<i>Yritysyhteistyömalli</i>	<i>Palveluntuottajarekisteri(t)</i>
<i>Ohjaavan koulutuksen malli</i>	<i>Kummiyritysjärjestelmä</i>	<i>Asiakasohjausmalli</i>
<i>Oikea-aikainen työhönvalmennus</i>	<i>Yritysyhteistyömallin menetelmäkehitys</i>	<i>Välityömarkkinaportaali</i>
<i>Työhönvalmennuksen yhdistäminen palkkatutettuun työhön</i>	<i>Yksilölliset palvelupolut yritysasiakkaille</i>	<i>Work Profiler -arviointimalli</i> <i>Palveluntuottajien toimija- ja prosessikartta</i>
<i>Kuntotus- ja valmennusohjelma</i>	<i>Työnantajayhteistyön ideaalimallit</i>	<i>Rekryryhmä asiakasohjauksen yhteistyöelimeksi</i>
<i>Sosiaalisen työllistämisen toimialalinjaukset</i>	<i>Edelleensijoittamisen nettipohjainen palvelutoiminta</i>	<i>Palkkatuetun työn ja tvp-koulutuksen mallintaminen</i>
<i>Työhönvalmennus koulutussisällön ja -järjestelmän luominen</i>	<i>Sosiaalisen yritystoiminnan kehittäminen</i>	<i>Sosiaalisen yrittäjyyden liiketoimintamallit</i>
<i>Työhönvalmennuksen yhdistäminen edelleensijoittamiseen</i>	<i>Kehittämis- ja yhteistyöfoorumit</i>	

*Työhönvalmennuksen yhdistäminen
työpoolimalleihin*

Työhönvalmennusbussit

Työtä ja koulutusta yhdistävä ohjelma

Koulutusaihioiden tuotteistaminen

*Työ- ja koulutusvalmennusmallien
tuotteistaminen*

*Seutukunnallinen sosiaalisen
työllistämisen konsepti*

*Työllistämisen monipalvelukeskuksen
toimintamalli*

*Palkkatukityösuhteiden tuki- ja
kehityskeskustelumalli*

*Välityömarkkinoiden toimivuuden
arviointijärjestelmä*

*Työllistymisedellytysten
arviointijärjestelmä*

Vaikuttavuusmittariston luominen

*Työhönvalmennus -tuotteen
mallintaminen*

Työhönvalmennuspaketit eri tarpeisiin

*Palkkatyöllistämisen malli
välityömarkkinoille*

Välityömarkkinoiden klusterien luominen

Työvalmentajapankki

Asiakasryhmien segmentointimalli

Välityömarkkinahankkeiden ja kehittämisohjelman toteuttamisen kriittisenä pisteenä on se, miten ohjelmakoordinaatio pystyy varmistamaan sen, että hankkeiden toimivaksi osoittautuvat käytännöt ja toimintamallit sekä kehitettävät uudet tuotteet, menetelmät ja mallit tulevat siirtymään osaksi kansallista välityömarkkinapolitiikkaa.

Kehittämisohjelman vahvuus ja heikkous saattaa olla se, että hankkeet yhtäältä pirstoutuvat ja hajautuvat jälleen kerran eri tasoille (paikallinen, seudullinen ja alueellinen) ja eri tyyppiin toteuttajaorganisaatioihin (TE-keskukset, TE-toimistot, kunnat, koulutusorganisaatiot, säätiöt, yhdistykset jne.). Kolmannen sektorin kehittämisen näkökulmasta on vähintään haastavaa, miten alueellisuudesta ja paikallisuudesta kumpuavat hankkeiden erityispiirteet kyetään yleistämään ja tarvittaessa ottamaan laajempaan käyttöön. Alueelliset ja paikalliset työmarkkinat, elinkeino-, toimiala- ja väestörakenne, välityömarkkinoilla olevien toimijoiden määrä ja laatu, viranomaisten rooli jne. eroavat merkittävästi toisistaan Moninaisuuden hallitseminen edellyttää koordinaation osalta järkevää toimintakonseptia ja hiottua systematiikkaa, jonka avulla voidaan varmistaa alhaalta ylös ja ylhäältä alas suuntautuvien toimintojen hyödyntäminen koko teeman osalta.